

Розділ I. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 342.511 : 340.130.55 (477)

Я.О. Берназюк

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ АКТІВ ГЛАВИ
ДЕРЖАВИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

У статті досліджено та узагальнено існуючі підходи до класифікації актів глави держави, а також розглянуто безпосередній зв'язок між розмежуванням цих актів та поділом актів інших суб'єктів владних повноважень. Вирішення цієї проблеми дозволило, крім іншого, якісно дослідити акти глави держави як цілісну систему, віднайти внутрішні однорідні зв'язки та відповідно охарактеризувати всі складові цієї системи у своїй єдності та протилежності.

Ключові слова: *акт глави держави, Президент України, класифікація, правотворча діяльність.*

Постановка проблеми. На сьогодні у практичній діяльності Президента України спостерігається багатоманітність письмових актів, що вимагає від науки конституційного права вироблення нових підходів до групування (класифікації) їх за встановленими критеріями, пошуку способів об'єднання однорідних документів у певні групи актів глави держави та визначення їх місця в системі законодавства. Як зазначають дослідники О. Скрипнюк та В. Федоренко, усі правові акти та інші документи, які Президент України видає в межах компетенції, є взаємопов'язаними між собою доктринальними, предметними, функціональними й іншими юридичними зв'язками і становлять систему актів глави держави [1, с. 58].

Багатоманітність видів актів Президента України та підходів до їх класифікації пов'язана з тим, що в правовій державі практично будь-яке рішення та конклюдентна дія глави держави вимагають, зазвичай, їх попередньої та наступної фіксації певним документом, форма якого залежить від багатьох факторів, у тому числі від вимог законодавства та суті відповідного рішення або дії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З вітчизняних науковців, праці яких використано в дослідженні, слід окремо виділити таких: О. Васильченко, О. Волощук, Н. Григоров, Д. Мазур та Т. Скомороха, а серед зарубіжних – С. Алексєєв, В. Верстов, Т. Гарві, О. Кичалюк, А. Новіков, Л. Окуньков, В. Реут, Д. Скуратов, Г. Хауелл та Л. Фішер. Крім того,

окремі аспекти означеної проблеми порушували у наукових працях В.Головатенко, О.Євсєєв, С.Серьогіна та інші.

Ознайомлення з напрацюваннями цих та інших учених, дозволяє констатувати відсутність цілісного наукового дослідження проблеми класифікації актів Президента України в розрізі саме виняткової конституційно-правової природи цих документів.

Формування цілей. У статті поставлено за мету: *здійснити дослідження існуючих підходів до класифікації актів глави держави, урахувавши саме конституційно-правовий аспект; охарактеризувати акти Президента України як цілісну систему та всі складові цієї системи у своїй єдності та протилежності; запропонувати власний підхід до поділу на види актів глави держави та аргументовані підстави відповідної градації.*

Виклад основного матеріалу. Акти глави держави належать до такого виду юридичних актів як акти державного управління, що є узагальненою назвою актів правотворчості всіх суб'єктів владних повноважень. Тобто акти Президента України виділяються в окрему групу актів державного управління за критерієм суб'єкта їх видання, але їм разом з актами Верховної Ради України властивий винятково конституційно-правовий характер. Крім того, особливе місце актів Президента України серед актів державного управління зумовлене його конституційним статусом, функціями та компетенцією.

У контексті наведеного, слід акцентувати увагу на тому, що до класифікації актів Президента України можуть бути, тією чи іншою мірою, застосовані більшість напрацьованих підходів щодо поділу актів управління, видом яких (за критерієм суб'єкта видання) і є акти глави держави.

Як свідчить аналіз, наукові дослідження, які проводили українські й зарубіжні науковці щодо класифікації актів глави держави, не характеризуються однотайністю.

Один із найпростіших поділів пропонує О. Кичалюк, передбачаючи класифікацію актів глави держави за формою на акти (укази, розпорядження концепції, програми, положення і доктрини) та офіційні документи (запити, висновки, листи, заяви тощо). Крім того, запропонувано виділяти такий особливий різновид акта офіційного політико-правового характеру як Щорічне послання глави держави до парламенту [2, с. 72].

Недоліком такого підходу є те, що концепції, програми, положення й доктрини, які є суттю рішення глави держави віднесено до самостійної групи актів, тоді як вони є, як правило, невід'ємною складовою акта глави держави у формі указу або розпорядження.

Т. Скомороха вважає, що акти глави держави можна класифікувати за формою (юридичним оформленням) на укази, розпорядження та доручення. При цьому пропонується розглядати як окремий класифікаційний сегмент право вето; концептуальні документи (програми, концепції, положення,

стратегії та доктрини), що затверджуються указами, та офіційні документи глави держави (заяви, листи, подання та звернення) [3, с. 61].

Деякі науковці обґрунтовують доцільність класифікації актів глави держави на власне правові акти (указ та розпорядження) та інші формалізовані акти (послання, програма, звернення, лист, запит) [4, с. 148].

Цікавим є підхід Д. Мазура до класифікації, який передбачає диференціацію актів глави держави за аксіологічним критерієм (правові та неправові), а також за критерієм відповідності Конституції (конституційні та неконституційні). Запропонований аксіологічний підхід передбачає оцінку акта з точки зору його відповідності невідчужуваним правам та свободам людини, а також праву як міри справедливості, а не лише системи норм і принципів [5, с. 64].

Досить поширеним є поділ актів глави держави на нормативні, ненормативні (індивідуальні) [6, с. 67; 7, с. 11; 8, с. 68] та комплексні (змішані) [9, с. 16; 10, с. 192]. А. Новіков пропонує поділяти всі акти глави держави на нормативні, що приймаються лише у формі указів, та індивідуальні, що приймаються у формі указів або розпоряджень [11, с. 11].

Американські вчені розробили розгорнуту класифікацію актів Президента США. Так, глава цієї держави має право видавати такі акти, як договір (*treaty*), який може стосуватися практично будь-якого питання двостороннього чи багатостороннього характеру на рівні країн, конвенція (*convention*) – договір із загальнонаціональних питань, що обговорюються на регіональному чи глобальному рівні й відкритий для підписання іншими державами [12, с. 2]; виконавча угода (*executive agreement*) – вид міжнародного договору (непередбачений Конституцією), що підписується між Президентом та іншою країною (при цьому виділяється два види виконавчих угод: суто виконавча угода (*sole executive agreement*), яка базується на повноваженнях глави держави, передбачених Конституцією або витлумачених судовою владою та не потребує схвалення парламентом; законодавчо-виконавча угода (*congressional-executive agreement*), що ґрунтується на повноваженнях глави держави, які були делеговані парламентом, а тому повинна бути затверджена Конгресом [13, с. 268]); виконавчий наказ (*executive order*); маніфест (*proclamation*) – стосується переважно питань поточного характеру, разом з тим може мати й законодавчий за своєю сутністю характер (наприклад, введення податків на імпортованих певних видів товарів) [14, с. 35]; директива (*directive*) – зазвичай стосується питань національної безпеки і, як правило, має гриф таємності або гриф обмеження доступу; загальний меморандум (*general memorandum*) – акт Президента, діяльність якого поширюється на чітко визначений державний орган [15, с. 13]; доповідь (*report*) – від Президента Конгресу США, яка може мати таємний та відкритий характер; заява при підписанні закону (*signing statements*) – офіційне зауваження, що видається одночасно з

підписанням законопроекту та окрім загальних коментарів закону може містити трактування главою держави даного закону [11, с. 2].

Аналіз наведених та інших наукових досліджень, які присвячені питанням указів Президента України, дає змогу узагальнити найпоширеніші підходи до їх класифікації:

1) за предметом правового регулювання (за предметною ознакою чи сферою застосування): у сфері державного будівництва, у сфері захисту конституційних прав і свобод громадян, у сфері оборони й національної безпеки, у сфері боротьби зі злочинністю, корупцією, правопорушеннями [16, с. 52]; з питань конституційного законодавства, компетенції органів місцевого самоврядування, законодавства про працю, пенсійного забезпечення, соціального страхування, фінансового права, у сферах науки, освіти й культури, зовнішньополітичної діяльності, в економічній сфері [3, с. 62]; укази щодо забезпечення стабільності конституційного ладу, національної безпеки й обороноздатності держави; укази у сфері державного будівництва; укази у сфері реалізації безпосереднього народовладдя; укази із забезпечення прав людини й громадянина; укази у сфері зовнішньої політики й міжнародних відносин [17, с. 279];

2) за галузевою належністю: укази, що відносяться до сфери публічного, приватного або міжнародного права [18, с. 64];

3) за дією в просторі: укази, що діють на всій території держави; укази, що діють на частині території держави; екстериторіальні укази [18, с. 66];

4) за функцією держави, що реалізується: внутрішні та зовнішні [2, с. 57];

5) за часом здійснення: постійні та тимчасові [16, с. 52];

6) за переважанням виду норм: нормативні укази, укази виконавчого характеру (визначають порядок практичної реалізації конституційних законів); директивні укази (містять доручення уряду та іншим органам виконавчої влади); програмно-політичні укази [19, с. 16];

7) за способом прийняття або характером волевиявлення: одноособові та узгоджувальні чи спільні (потребують додаткового підтвердження з боку інших органів державної влади та передбачають наявність згоди або затвердження, пропозиції або подання, проведення консультації тощо) [2, с. 57; 20];

8) за характером видання: укази, видання яких прямо передбачено Конституцією; укази, видання яких передбачено законами; укази, видання яких передбачено правовими позиціями, сформульованими в рішеннях суду конституційної юрисдикції; укази, необхідність видання яких прямо не передбачена правовими положеннями більш високої сили, але обґрунтовується конституційно-правовим статусом глави держави [21, с. 40; 22, с. 11];

9) за спрямованістю щодо охорони Конституції: акти, видані з метою створення умов для реалізації конституційних норм, та акти – скасування актів, що суперечать Конституції [23, с. 106].

Одну з найбільш повних градацій актів глави держави запропонував В. Верстов, згідно з якою здійснюється поділ актів за конституційними повноваженнями, за юридичною силою, за формою видання, за сферами правового регулювання, за суб'єктами впливу та характеру їх відносин, а також за напрямками діяльності глави держави [24, с. 72].

На сьогодні Указ Президента України «Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України» дозволяє здійснити поділ указів за критерієм повноважень глави держави на 29 видів та містить вказівку на те, що цей перелік не є вичерпним. Розпорядження згідно з цим Указом поділяються на 6 видів залежно від сфери та предмета їх застосування [25].

Класифікація актів глави держави трапляється й на законодавчому рівні, зокрема в Білорусії [26, ст. 13] та Казахстані [27, ст. 3].

Таким чином, акти глави держави характеризуються своєю багаточисельністю та різноманітністю, що унеможливило виділення універсальних критеріїв їх класифікації. Проведене ж дослідження дозволяє виокремити десять основних теоретичних підходів (критеріїв) до класифікації зазначених актів.

1. Акти Президента України можна поділити залежно від конституційних повноважень, що стали підставою видання (підписання) відповідного акта на: акти безпосередньої правотворчості та опосередкованої правотворчості, які, у свою чергу, поділяються на ініціативні (спільні), стимулюючі (стратегічні) та контрольні акти.

2. Доцільно також класифікувати акти Президента України за формами, що передбачені Конституцією України: указ, розпорядження, послання, проект міжнародного договору, проект закону або постанови Верховної Ради України, пропозиції до закону, що прийнятий Верховною Радою України, конституційне подання та лист (наприклад лист на адресу Голови Верховної Ради України про визначення законопроекту невідкладним).

3. За видами правових підстав видані акти Президента України доцільно поділяти на:

а) акти, спрямовані на реалізацію повноважень, передбачених Конституцією України (наприклад, Указ Президента України «Про переведення суддів» [28]);

б) акти, спрямовані на виконання повноважень, які прямо непередбачені Конституцією України, але опосередковано впливають із статусу та функцій Президента України, що встановлені Основним Законом та деталізовані в законах України (наприклад, Указ Президента України «Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» [29], затвердження якого саме главою держави впливає з функції гарантування (забезпечення) належного рівня національної безпеки та оборони і деталізовано в Законі України

«Про загальний військовий обов'язок і військову службу» [30]); крім того, до цього виду можна віднести укази, якими затверджуються концептуальні документи, такі як стратегії, програми, концепції, доктрини тощо;

в) акти, спрямовані на виконання повноважень, які прямо непередбачені Конституцією України та не впливають зі статусу та функцій Президента України, що встановлені Основним Законом, але визначені в законах України (наприклад, Указ Президента України «Про членів наглядової ради публічного «Державний експортно-імпорتنний банк України» [31], який прийнятий відповідно до статті 7 Закону України «Про банки і банківську діяльність»);

г) акти, спрямовані на виконання повноважень, які прямо непередбачені Конституцією України та не впливають зі статусу та функцій Президента України, що встановлені Основним Законом, але визначені в указах Президента України (наприклад, відповідно до Указу Президента України «Про Положення про національний заклад (установу) України» [32] видано Указ Президента України «Про надання Миколаївському державному аграрному університету статусу національного» [33]).

4. Критерієм класифікації можуть бути також функції, на реалізацію яких спрямовується відповідний акт глави держави, а саме – функція забезпечення державного суверенітету України, її територіальної цілісності, державної незалежності, національної безпеки та оборони; функція забезпечення належного рівня правонаступництва України та її зовнішньополітичної діяльності; функція гарантування додержання в Україні прав і свобод людини й громадянина; функція гарантування дотримання Конституції України.

5. Усі акти Президента України бувають такими, що встановлюють відповідний порядок (дають життя новій нормі права або індивідуальному припису), змінюють або уточнюють його, зупиняють, відновлюють, підтверджують чинність або скасовують (визнають таким, що втратив чинність). Таку класифікацію можна назвати «за критерієм впливу на норми права або індивідуальні приписи» та виділити правостановлюючі, правозмінюючі, правоуточнюючі, правозупиняючі, правовідновлюючі, правопідтверджуючі та правоскасовуючі акти.

6. Акти Президента України доцільно класифікувати за доступом: акти, що містять інформацію з відкритим доступом, та акти, що містять інформацію з обмеженим доступом. Дослідники О. Сироїд та Ю. Яшина доходять висновку, що близько 4 % усіх актів Президента України видано з текстами «не для друку» [34, с. 4].

7. Акти Президента України також можна розділити на дві групи: акти, які унормовують правотворчу діяльність та є підставою для видання інших актів (наприклад, Указ Президента України «Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України») й

інші акти. Як зазначає Б. Дрейшев, якщо норми різних галузей права є регулятором суспільних відносин у визначених спеціальних сферах, то правові норми, що регулюють правотворчі відносини, є інструментом створення й удосконалення зазначених регуляторів. На думку вченого, зазначені норми є надзвичайно важливими, оскільки саме вони забезпечують належний стан системи права шляхом регулювання складного інтелектуально-творчого процесу правотворчості [35, с. 15].

У цьому контексті також можна здійснити розподіл правотворчості на нормативну та організаційну. До першої слід віднести діяльність, спрямовану на упорядкування процедури прийняття, зміни чи скасування актів (наприклад, Розпорядження Президента України «Про порядок проведення експертизи й підготовки на підпис Президентові України законів України» [36]), а до другої – упорядкування процедури реалізації представницько-установчих та кадрових повноважень (наприклад, Указ Президента України «Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування» [37]).

8. Крім того, пропонується класифікувати нормотворчість (акти як результат цієї діяльності) за критерієм природи суспільно-управлінських відносин, що підлягають урегулюванню, на відносини за участю глави держави та відносини без участі глави держави. Перший вид стосується врегулювання діяльності Президента України через закріплення способів (механізмів) здійснення повноважень. Другий вид передбачає врегулювання правовідносин, у які вступають інші суб'єкти приватного та публічного права [38, с. 194].

9. Акти Президента України класифікуються також за критерієм необхідності їх скріплення. Такий поділ ґрунтується на положеннях частини третьої статті 106 Конституції України, згідно з якою акти, видані на підставі 4-ох пунктів цієї статті, потребують скріплення підписами Прем'єр-міністра України та міністра, відповідального за акт і його виконання. Отже, не потребують скріплення акти Президента України, що видані на підставі 26-ти інших пунктів статті 106 Конституції України та на підставі інших статей Основного Закону України.

10. З огляду на положення Конституції України можна поділити акти Президента України за критерієм пов'язаності з посадою глави держави. Так, відповідно до статті 112 Основного Закону України в разі дострокового припинення повноважень Президента України відповідно виконання його обов'язків на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Прем'єр-міністра України, крім повноважень, які передбачені в 12-ти пунктах статті 106 Конституції України. Тож у разі дострокового припинення повноважень глави держави Голова Верховної Рада України має право видавати акти Президента України на

підставі 18-ти інших пунктів статті 106 Конституції України та на підставі інших статей Основного Закону України.

Висновки. Класифікація – це логічна діяльність щодо поділу об'єктів (системи об'єктів) на групи (види) за допомогою встановлених та обґрунтованих критеріїв (підходів) з метою максимально поновного дослідження цих об'єктів, встановлення їх внутрішніх горизонтальних і вертикальних зв'язків, ієрархії, спільних ознак та особливостей, а також визначення місця відповідних об'єктів у більш загальній системі.

Основними критеріями для розмежування (класифікації) актів Президента України є конституційні повноваження як підстава видання акта; форма акта; правові підстави для видання акта; функції, на реалізацію яких видано акт; вплив на норму права або індивідуальний припис; наявність інформації з обмеженим доступом; пов'язаність з унормуванням правотворчої діяльності та специфіка процесуальних норм, які містяться в акті; природа суспільно-управлінських відносин, що підлягають урегулюванню; необхідність проходження процедури скріплення; пов'язаність з постом Президента України.

Використані джерела:

1. Скрипнюк О. В., Федоренко В. Л. Нормотворча та нормопроектна діяльність Президента України: поняття, зміст, ключові ознаки / Нормотворча діяльність Президента України та її нормопроектне забезпечення : моногр. / [О. В. Скрипнюк, В. Л. Федоренко, Ю. Г. Барабаш, Я. О. Берназюк та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – 344 с. – С. 38–68.
2. Кичалюк О. Н. Акты Президента Российской Федерации (Конституционно-правовой аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / О. Н. Кичалюк. – Саратов, 1999. – 176 с.
3. Скомороха Т. В. Акты Президента України у системі нормативно-правових актів держави / Т. В. Скомороха // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – Вип. 3 (6). – С. 61–65.
4. Основы органов государственной власти России : учеб. пособие / [Б. Н. Габричидзе, А. Г. Чернявский, Н. Д. Эриашвили]. – М. : Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 351 с.
5. Мазур Д. В. Акты правотворчости Президента в республиках зі змішаною формою правління (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Д. В. Мазур. – Х., 2006. – 188 с.
6. Дмитриева Л. И. Участие Президента Российской Федерации в законодательном процессе : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. – М., 2005. – 147 с.
7. Дмитриев Ю. Указы Президента в системе законодательства / Дмитриев Ю., Журавлев А. // Президент. Парламент. Правительство. – 1998. – № 1. – С. 11–13.
8. Євсєєв О. П. Принципи нормотворчої та нормопроектної діяльності Президента України / О. П. Євсєєв // Нормотворча діяльність Президента України та її нормопроектне забезпечення : [моногр.] / [О. В. Скрипнюк, В. Л. Федоренко,

Ю. Г. Барабаш, Я. О. Берназюк та ін.] ; за ред. О. В. Скрипнюка, В. Л. Федоренка. – К. : НАДУ, 2011. – С. 68–79.

9. Головатенко В. Правові акти Президента України: юридична природа, статус, функції / В. Головатенко // Право України. – 2004. – № 3. – С. 14–18.

10. Волощук О. Т. Інститут Президента у Франції, Росії та Україні: конституційні норми і політична практика : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / О. Т. Волощук. – Чернівці, 2008. – 252 с.

11. Новиков А. П. Нормативные правовые акты Президента Российской Федерации: административно-правовое исследование : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / А. П. Новиков. – М., 2003. – 188 с.

12. Garvey T. Presidential Signing Statements: Constitutional and Institutional Implications. January 4, 2012. – 31 p.

13. Schaffer R., Filiberto A., Earle B. International Business Law and Its Environment. – Cengage Learning, 2009. – 719 p.

14. Fisher L. The Politics of Shared Power: Congress and the Executive. – Texas A&M University Press, 1998. – 309 p.

15. William G. Howell. Power Without Persuasion: The Politics of Direct Presidential Action. – Princeton University Press, 2003. – 239 p.

16. Васильченко О. П. Нормативно-правові акти Президента України як джерело конституційного права України / О. П. Васильченко // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці, 2006. – Вип. 311 : Правознавство. – С. 49–54.

17. Григорук Н. Г. Акти Президента України як джерела конституційного права / Н. Г. Григорук // Джерела конституційного права [Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк, О. І. Юцик, В. М. Шаповал та ін.]. – К. : Наукова думка, 2010. С. 271–386.

18. Скуратов Д. Ю. Проблемы участия Президента Российской Федерации в правотворческом процессе : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Д. Ю. Скуратов. – М., 2002. – 220 с.

19. Окуньков Л. А. Правовые акты Президента: их статус, направленность, содержание / Л. А. Окуньков // Журнал российского права. – 1997. – № 2. – С. 14–23.

20. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) (стаття 24) : Закон України від 3 березня 1998 року № 137/98-ВР // Офіційний вісник України. – 1998. – № 12. – Ст. 435.

21. Мицкевич А. В. Закон в переходный период: опыт современной России / А. В. Мицкевич // Государство и право. – 1995. – № 10. – С. 28–61.

22. Реут В. И. Нормотворческая деятельность главы государства: Республика Беларусь и зарубежный опыт : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / В. И. Реут. – Минск, 2003. – 22 с.

23. Плеханова Л. Н. Президент Российской Федерации в системе органов правовой охраны конституции Российской Федерации : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Плеханова Л. Н. – Томск, 2004. – 261 с.

24. Верстов В. В. Нормативные правовые акты Президента Российской Федерации: Теоретический и историко-правовой анализ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / В. В. Верстов. – Краснодар, 2006. – 196 с.

25. Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України : Указ Президента України від 15 листопада 2006 року № 970 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 47. – Ст. 3123.

26. Закон Республики Беларусь «О нормативных правовых актах Республики Беларусь» (ст. 13, 14) от 10.01.2000 № 361-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&rp0=H10000361>.

27. Закон Республики Казахстан «О нормативных правовых актах» (ст. 3) от 24.03.1998 № 213-І. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=00121&ogl=all>.

28. Про переведення суддів : Указ Президента України від 21 квітня 2015 року № 226 // Офіційний вісник Президента України. – 2015. – № 11. – Ст. 752.

29. Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України: Указ Президента України 10 грудня 2008 року № 1153 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 47. – Ст. 3129.

30. Про загальний військовий обов'язок і військову службу (стаття 2) : Закон України від 25 березня 1992 року № 2232-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 385.

31. Про членів наглядової ради публічного акціонерного товариства «Державний експортно-імпорتنний банк України» : Указ Президента України від 2 квітня 2014 року № 363 // Офіційний вісник Президента України. – 2014. – № 30. – Ст. 821.

32. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України від 16 червня 1995 року № 451. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/451/95>.

33. Про надання Миколаївському державному аграрному університету статусу національного : Указ Президента України від 21 вересня 2012 року № 555 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 74. – Ст. 2976.

34. Сироїд О. Діяльність Президента України у сфері указотворчості та законодавчого процесу / О. Сироїд, Ю. Яшина. – К. : Українська Правничка Фундація ; Реферат, 2004. – 64 с.

35. Дрейшев Б. В. Проблемы правотворческой деятельности органов советского государственного управления : автореф. дис. ... докт. юрид. наук / Б. В. Дрейшев. – Л., 1978. – 44 с.

36. Про порядок проведення експертизи і підготовки на підпис Президентів України законів України: Розпорядження Президента України 30 травня 1997 року № 221 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 22. – С. 32.

37. Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Указ Президента України від 25 січня 2012 року № 33 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 8. – Ст. 289.

38. Серьогіна С. Г. Компетенція Президента України: теоретично-правові застави : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / С. Г. Серьогіна. – Х., 1998. – 237 с.

Берназюк Я.А. Современные подходы к классификации актов главы государства: конституционный и правовой аспект

Автором проведено исследование и обобщение существующих подходов к классификации актов главы государства, а также изучение непосредственной связи между разграничением этих актов и разделением актов других субъектов властных полномочий. Решение этой проблемы позволило, помимо прочего, качественно исследовать акты главы государства как целостную систему, найти внутренние однородные связи и соответственно охарактеризовать все составляющие этой системы в своем единстве и противоположности.

Ключевые слова: *акт главы государства, Президент Украины, классификация, правотворческая деятельность.*

Bernaziuk I.A. Modern approaches to the classification of acts president: constitutional and legal aspects

The author made of the research and summarizing of existing approaches to the classification of acts to the President, and the study of direct connection between differentiation of these acts and other acts of division of powers. The solution has allowed, among other things, efficiently explore the President acts as an integrated system to find a uniform internal links and according characterize all components of the system in its unity and opposites.

Today, the practice of the President of Ukraine observed diversity of written regulations requiring the science of constitutional law to develop new approaches to grouping (classification) of the established criteria, finding ways unification of similar documents in certain groups of acts of the President and determine their place in the system legislation. All acts and other documents that the President of Ukraine issues within the competence are interrelated doctrinal, subject, functional and other legal relationships and acts constitute a system of the state.

Variety kinds of acts of the President of Ukraine and approaches to their classification due to the fact that the rule of law virtually any conclusive decisions and action required the president usually their prior and subsequent fixation of certain documents, the form of which depends on many factors, including the legal requirements and nature of relevant decision or action.

Acts of the President belong to this type of legal acts as acts of the government which is a generalized name of all acts of law-making powers. That acts of the President of Ukraine stand in a separate group acts of public administration under the criterion of the subject of the newspaper, but they, along with the acts of Verkhovna Rada of Ukraine exclusively inherent constitutional and legal nature. In addition, a special place among the acts of the President of Ukraine acts of public administration due to its constitutional status, functions and competence.

Key words: *the act of the President, the President of Ukraine, law-making activity, classification.*